

У Сумах поставили виставу, що має декілька фіналів

Автор: [Ігорь Касьяненко](#) · 15.05.2021

У репертуарі Сумського національного академічного театру драми та музичної комедії ім. М.С.Щепкіна з'явилася вистава «Чудернацькі пригоди бурсака».

Спектакль являє собою драматургічну варіацію на тему повісті Миколи Гоголя «Вій». Живописне слово Гоголя, його гумор та інтонація – це все у п'єсі збережено. А от ситуації, у яких промовляються ті чи інші епізоди тексту повісті трохи змінюються, що робить виставу філософською, багатошаровою та ще й вносить відчутний ліричний присмак.

Режисер-постановник вистави – Юрій Смирнов. Він же автор перекладу на слобожанський діалект української. Вдалий переклад теж додає колориту. Це перша режисерська робота уродженця Путивлю і випускника двох театральних вишів на сцені театру ім.Щепкіна. Хочеться сподіватися, що не остання, тому що вистава вийшла... Далі мають слідувати епітети на кшталт: феєрична, яскрава, чудова, непересічна та інші, що висловлюють захоплення, змішане з радісним здивуванням. Але ми їх пропустимо, бо уявляємо іронічну посмішку Миколи Васильовича, яка ніби каже: «Ні, це ви ще не все зрозуміли, що я там написав. Далеко не все....»

І все ж радісно дивуватися є чому. Здавалося б, з дитинства знайома повість Гоголя, яку вже безліч разів екранізували і ставили на сцені, навряд чи може містити в собі нові сучасні змісти та сюжети. А у виставі вони присутні, та ще й у чималій кількості.

Власне, про що дійство? Вже з цього питання починається гоголівська містика і плутанина. Бо перед очами публіки одночасно розгортається декілька планів.

План перший. Класика

Класичний сюжет Гоголя, за яким бурсак–філософ Хома Брут програє боротьбу за свою душу нечистій силі. Тому і програє, що він Хома і віра його слабка– тут алюзія на відомого біблейського Хому.

План другий. Жінки

Історія боротьби двох жіночих сил: земної і відьомської за чоловіка. Земну лінію втілює дворова дівка Хвеська. І так переконливо втілює, що у результаті виникає ніби декілька фіналів. І у кожному перемагає інша жінка. Ми побачили у ролі Хвеськи Дар'ю Маригіну – це була блискуча гра, і її Хвеська — точно одна з головних позитивних героїнь вистави. А другою виконавицею цієї ролі є [Катерина Саченко](#), що вочевидь не менш цікаво. До речі, лінія боротьби Панночки з земною жінкою у Гоголя відсутня. Її вводять автори п'єси, треба розуміти, для виправдання усього чесного жіноцтва, яке у автентичному варіанті представлене виключно відьмами. Навіть завершується «Вій» знаменитою реплікою товариша Хоми — богослова Халяви: «А я знаю, почему пропал он: оттого, что побоялся. А если бы не боялся, то бы ведьма ничего не могла с ним сделать. Нужно только, перекрестившись, плюнуть на самый хвост ей, то и ничего не будет. Я знаю уже все это. Ведь у нас в Киеве все бабы, которые сидят на базаре, — все ведьмы».

План третій. Людина

Боротьба добра і зла усередині однієї людини. Насправді, так воно і є. Якби у Хоми вистачило духовних сил, його навіть по сюжету самого «Вія» навряд чи б здолала нечиста сила. А у виставі йому ж ще й Хвеська допомагає своїм живим земним коханням. Так що, якщо Хома програв – то він сам собі програв. Режисер, до слова, блискуче малює наочну візуальну картинку боротьби людської свідомості і підсвідомості, коли на сцені поруч зі світом «живих» присутні персонажі з темряви нечистої сили.

План четвертий. Емоції

Назвем його умовно «Гра в мурашки». Є мурашки жаху — моментами дійсно стає моторошно. Тут чергове браво автору пластичних рішень [Сергію Великодному](#). І мурашки від захвату – коли співає вокальна група, наприклад, або від співпереживання кохання Хоми та Хвеськи, яке на очах публіки виникає і розквітає, надихаючи філософа на перемогу над нечистю. І дуже хочеться вірити, що у справжньому фіналі вистави Хома таки переміг.

План черговий і далеко не останній.

Вистава «Чудернацькі пригоди бурсака» — це розповідь про віру і зневіру — церква у запустінні. Хутір багатий, а до храму шлях позаростав бур'янами. А ще про боротьбу язичництва та християнства – у Гоголя вони завжди поруч.

А ще багато планів глядач побачить сам, коли відвідає цю – читайте вище перелік захоплених епітетів – виставу. Тому що філософська притча — завжди апеляція до того, хто її сприймає, виходячи зі свого інтелектуального та життєвого досвіду.

Відмітимо, як вдало режисер знайшов засіб максимального органічного сценічного існування для акторів. Кожен з них, ніби той вокаліст, що звучить у найбільш вигідній для свого голосу тональності. Всі вони органічні і викликають абсолютну довіру і спів-чуття. Саме тому, досить довга за часом вистава, що триває біля трьох годин, не здається нудною і навіть навпаки.

Гоголь навмисне робив твори з циклу «Миргород», до якого входить і «Вій», такими, що важко зрозуміти час, у якому відбуваються події. Гру письменника продовжує і режисер вистави – інколи це взагалі показово схоже на сучасність. Воно і зрозуміло. Теми ж вічні...

Як ми вже зазначили вище, у виставі на кожній ролі зайняті два актори. Тому її можна дивитися мінімум двічі – і двічі отримати різні задоволення.